

En l'Educació Infantil, l'observació i l'escolta són les tècniques que més informació faciliten i, juntament amb el procés de documentació pedagògica, permeten entendre què i com aprenen la xiqueta i el xiquet. Ajuden a visibilitzar l'aprenentatge entre iguals, amb les famílies, l'escola i, fins i tot, amb la comunitat; i enforteix els vincles i la seua participació en la vida de l'escola. La informació obtinguda s'ha de tindre en compte per a posteriors intervencions educatives.

El treball conjunt amb la família és un requisit essencial des d'un enfocament de participació activa en els aprenentatges que el currículum recull. Amb l'objectiu de respectar la responsabilitat fonamental de les mares, els pares, els tutors i les tutores legals en aquesta etapa i per a afavorir el desenvolupament integral dels infants, els centres d'educació infantil han de cooperar estretament amb les famílies, crear espais i propiciar temps per a la trobada i la cooperació.

2. Àrea I: Creixement en harmonia

2.1. Presentació de l'àrea

L'àrea *Creixement en harmonia* se centra en les dimensions personal i social del xiquet i la xiqueta, enteses com a inseparables i complementàries, que es desenvolupen i regulen de manera progressiva, conjunta i harmònica. Des del profund respecte als ritmes de maduració individuals, els processos d'ensenyament i aprenentatge s'han d'adaptar a les característiques personals, les necessitats, els interessos i l'estil cognitiu de cada infant, així com a les característiques del grup i de l'entorn.

En aquesta àrea s'atén, per tant, el desenvolupament físic i motor, l'adquisició gradual del control de si mateix i el procés gradual de construcció de la pròpia identitat, fruit de les interaccions amb els altres i amb l'entorn, i es destaca la importància de propiciar i afavorir interaccions sanes, sostenibles, eficaces, igualitàries i respectuoses.

Ser una persona autònoma implica la capacitat de prendre decisions en la vida quotidiana relacionades amb els interessos i les necessitats personals, però també amb la identificació de situacions perilloses i amb accions que procuren un benestar físic i mental. En aquest procés l'infant avançarà des de la dependència total de la persona adulta cap a una autonomia progressiva, en la mesura en què cada xiquet i xiqueta aprén a integrar, utilitzar els recursos i les estratègies que li facilitaran un desenvolupament harmònic.

El desenvolupament de la personalitat en aquesta etapa es correspon amb la construcció de la pròpia identitat, diferenciada de la identitat dels altres. La intervenció educativa ha de guiar i potenciar l'assoliment d'una autoimatge ajustada i positiva en tots els aspectes.

En les primeres etapes del desenvolupament, el cos és font d'aprenentatges, de relacions i d'expressió, i constitueix la base de l'activitat autònoma. L'entorn escolar ha de proporcionar el context adequat i l'acompanyament necessari, sota una mirada atenta, pacient i respectuosa, perquè des d'edats primerenques els infants puguin descobrir el plaer que els proporciona l'activitat per iniciativa pròpia en un ambient segur i tranquil. D'aquesta manera, reconeixeran el seu cos

globalment i parcialment, les possibilitats perceptives i d'acció, d'expressió i moviment, així com les limitacions, i seran capaços d'identificar les sensacions que experimenten, gaudir-hi i servir-se de les possibilitats expressives del cos per a manifestar-les.

En el primer cicle de l'Educació Infantil s'evoluciona des d'una activitat reflexa i involuntària cap a la conquesta d'una activitat motora cada vegada més intencional que sorgeix de la iniciativa pròpia del xiquet o la xiqueta en la seua relació amb el medi. I, en el segon cicle, és quan adquiriran destreses cada vegada més complexes, principalment per mitjà de la participació en contextos rics en oportunitats i situacions del dia a dia.

El desenvolupament de l'afectivitat és especialment rellevant en aquesta etapa, ja que és la base dels aprenentatges i conforma la personalitat infantil. Per això, s'ha de treballar des del primer moment amb el reconeixement, l'expressió i el control progressiu d'emocions i sentiments. L'expressió instintiva de les primeres emocions, associada sobretot a la satisfacció de necessitats bàsiques, evolucionarà cap a formes progressivament complexes que impliquen una certa consciència de normes i valors socials.

Relacionada amb el desenvolupament afectiu i la identitat de gènere, entre altres aspectes, la sexualitat és una dimensió humana que està present en la vida de les xiquetes i els xiquets. La curiositat de cadascun d'ells i elles en facilitarà el descobriment, com ocorre amb altres aspectes del seu ésser. Des de l'escola s'ha d'oferir un model inclusiu i coeducatiu en què cada persona siga valorada per si mateixa, allunyar-se d'estereotips i contribuir al desenvolupament integral de les persones.

La interacció amb l'entorn social proporciona informació d'un mateix que contribueix, en gran manera, a la construcció de la pròpia imatge, lligada, al seu torn, al desenvolupament de sentiments de seguretat, autoconfiança i autoestima des d'una perspectiva d'igualtat de gènere.

Per a promoure el desenvolupament de la identitat, les cures han de respondre a l'atenció de les necessitats en un clima acollidor i tranquil, que proporcione els temps necessaris perquè cada moment es visca de forma plaent i contribuïska a la presa de consciència de si mateix. Només a partir d'aquesta sensació de benestar, la resta d'aprenentatges podran assolir un valor significatiu i global.

L'establiment de relacions afectives de qualitat amb les persones significatives que l'envolten potenciarà la interacció i la curiositat per conèixer i comprendre com funciona la realitat. Per tant, el període d'acollida suposa un moment clau en l'etapa de zero a sis anys, en el qual l'escola acull i acompanya la xiqueta o el xiquet, juntament amb la família, en els seus primers moments d'escolarització, i crea vincles de confiança i seguretat amb els adults, els iguals i els espais nous.

En aquest marc, la vida escolar s'organitza al voltant de rutines estables, planificades a partir dels ritmes biològics i vinculades a l'adquisició progressiva i reflexiva d'hàbits saludables d'alimentació, higiene i descans. De manera gradual, s'ha d'incrementar la iniciativa per a incorporar en les pràctiques quotidianes els hàbits que contribueixen a la cura del propi cos i dels espais en els quals transcorre el seu dia a dia. Així, es produirà el progrés des de la dependència completa cap a

una certa autonomia en la satisfacció de les seues necessitats i en l'adquisició d'hàbits sostenibles i eco socialment responsables.

En aquesta àrea es proposen cinc competències específiques estretament connectades entre si. Identifiquen les actuacions que s'espera que els infants siguen capaços de dur a terme en relació amb el creixement personal i social propi al llarg de l'etapa, a conseqüència de la intervenció educativa.

Els sabers bàsics de l'àrea es presenten en dos grans blocs: un centrat en els aspectes personals del desenvolupament de la pròpia identitat i un altre que respon a la interacció amb el medi cívic i social.

Els criteris d'avaluació permeten mostrar el grau de desenvolupament competencial del conjunt d'aquesta àrea a la fi de l'etapa, i se'n fa distinció en cadascun dels cicles.

2.2. Competències específiques

2.2.1. Competència específica 1

Explorar i experimentar les necessitats i possibilitats del cos per mitjà del moviment en diversos espais, i mostrar seguretat, respecte i confiança.

Descripció de la competència

Les xiquetes i els xiquets accedeixen al coneixement d'ells mateixos i dels altres i estableixen relacions amb el món que els envolta mitjançant el control postural, la coordinació i la precisió del moviment.

El desenvolupament motor és un procés maduratiu. Els primers moviments corporals són reflexos, respostes incontrolades i involuntàries davant d'estímul tant externs com interns, i la funció essencial dels quals és garantir la supervivència. Les posicions inicials de flexió i hipertonicitat, pròpies d'aquesta etapa de descobriment, donaran pas a tindre més domini corporal a partir del control dels grans grups musculars. Aquest control, adquirit per mitjà d'accions quotidianes, permetrà que els infants avancen cap a una etapa de perfeccionament, en què s'aconseguisca un major desenvolupament motor.

En el primer cicle, la llibertat de moviment permet l'exploració sensorial, l'experimentació i la interacció amb l'entorn i els altres. D'aquesta manera, ha de suposar la base necessària per a poder diferenciar-se dels objectes i les persones amb les quals es relacionen i organitzar així el seu món interior i exterior; és a dir, aniran construint una primera representació mental de si mateixos. Aquest autoconcepte inicial permetrà ser conscients de les limitacions i possibilitats personals des de l'acceptació i el respecte. A més, la percepció que el xiquet o la xiqueta adquireix del seu cos posicionat en l'espai facilitarà que actuen per si mateixos sobre els objectes i es desplacen fins a llocs als quals abans només arribaven amb la col·laboració del mestre, de la mestra o del personal educador.

En el segon cicle, el fet de tindre més control corporal contribuirà a augmentar la confiança i l'autoestima necessàries per a afrontar les situacions que puguen sorgir o les que satisfacen les necessitats pròpies. Mitjançant el coneixement del propi cos podran ser conscients de les diferències amb els altres, aprendre a identificar-les i respectar-les.

Aquesta competència remet, per tant, a situacions d'aprenentatge que sorgeixen de la iniciativa de l'infant amb accions com ara discriminar, controlar, explorar, manipular, regular i expressar a partir del cos, alhora que s'afavoreix el coneixement de nous espais que formen part de la seua vida quotidiana.

2.2.2. Competència específica 2

Manifestar i compartir emocions, sentiments, necessitats, interessos i pensaments en situacions de la vida quotidiana amb respecte i seguretat

Descripció de la competència

Cada xiqueta i cada xiquet és una persona única i irreplicable, amb ritmes, interessos i inquietuds molt diverses i que, per tant, té dret a la comprensió i l'expressió del que sent, pensa, prefereix i li interessa per a assolir un benestar emocional i una seguretat afectiva.

Conèixer i iniciar-se en la identificació de les emocions és una eina fonamental per a poder fer front, gradualment, amb seguretat i autonomia, a situacions canviants i incertes, presents en la vida quotidiana.

En el primer cicle, quant a la satisfacció de les necessitats pròpies i en les situacions de joc, és quan les emocions estan més vinculades al desenvolupament del jo. Mitjançant les interaccions amb les altres persones, l'infant avança en la identificació i la comprensió d'aquestes, que permeten adquirir informació valuosa sobre si mateix. També es desenvolupa la confiança en els altres, la qual cosa incideix en la millora de les relacions socials, de la motivació pel que fa a les activitats i els jocs, i de la comprensió i l'expressió del que sent, pensa, prefereix i li interessa. Tot això facilita que cada xiquet i xiqueta puga identificar i superar els seus límits, reforçar les seues fortaleces i regular les necessitats personals.

És en el segon cicle quan tot això contribueix de manera decisiva, d'una banda, a interioritzar i adquirir una regulació progressiva de les emocions i els sentiments, i, d'altra banda, a adquirir confiança en si mateix, dos aspectes fonamentals per a construir l'autoestima i una autoimatge positiva i ajustada que l'ajude, al seu torn, a desenvolupar-se com a persona, a saber reflexionar i compartir els seus pensaments i a conèixer-se interiorment.

Les situacions d'aprenentatge han de potenciar que cada infant puga identificar i superar límits, reforçar fortaleces, regular necessitats personals, valorar el treball ben fet, aprendre dels errors de manera constructiva i acceptar positivament les correccions.

2.2.3. Competència específica 3

Establir interaccions amb els seus iguals i els adults de l'entorn social més pròxim per mitjà de vivències quotidianes i valorar la importància de la cura, l'amistat, el respecte i l'empatia

Descripció de la competència

La construcció de la identitat és el resultat del conjunt d'interaccions amb l'entorn social pròxim que permetrà que l'infant puga trobar el seu lloc en el món. En aquest procés de reformulació de recursos cognitius i afectius, necessari per a establir noves relacions amb els altres, cal transmetre seguretat i confiança mitjançant la creació de vincles que facen que se senten respectats, estimats i valorats, i adopten de manera natural models socials adequats en un entorn de cooperació i respecte.

El període d'acollida suposa un procés complex de transició entre realitats diferents, la familiar i l'escolar. Aquestes primeres experiències que la xiqueta o el xiquet tinga en les seues primeres setmanes, en les quals se'ls ha d'acompanyar de manera respectuosa i s'ha de tindre en compte la seua individualitat, són clau per a crear noves relacions de confiança i per a sentir-se segur en l'espai nou.

La incorporació a l'entorn escolar ajudarà a descobrir la seua pertinença al medi social, s'ampliaran de manera significativa les relacions interpersonals i es desenvoluparan actituds com l'empatia, que constitueixen una base sòlida per a la socialització. Els espais escolars o grups de convivència esdevenen una xicoteta comunitat en la qual es desenvolupen les habilitats socials. Cada persona pot expressar necessitats i respectar les dels altres, aprendre a gestionar i resoldre conflictes de manera dialogada i evitar qualsevol tipus de violència i discriminació.

En el primer cicle, mitjançant les cures personals per part de les figures de referència, els xiquets i les xiquetes s'inicien en el reconeixement de les persones i es donaran els primers vincles de confiança i seguretat. A partir d'aquest moment, es començaran a establir interaccions amb els seus iguals, que els ajudaran a construir la pròpia imatge en relació amb els altres.

A la fi del segon cicle, els infants seran capaços de reconèixer característiques d'altres persones, inicialment basades en aspectes físics externs, per a comprendre, posteriorment, les relacions que els uneixen, i assimilar de manera natural i progressiva models basats en el respecte, l'empatia i la igualtat entre les persones, independentment del gènere. En el transcurs d'aquesta etapa, les xiquetes i els xiquets establiran vincles d'amistat i pertinença que, a la fi del cicle, hauran assolit un cert grau de consolidació.

Les situacions d'aprenentatge han d'afavorir que els infants puguin establir relacions socials sanes i integrar eines per a escoltar activament, oferir i demanar ajuda quan siga necessari, i també per a resoldre conflictes de manera dialogada, amb la finalitat d'aconseguir una meta comuna. Tot això contribueix a aprendre a viure en harmonia amb les altres persones i afavoreix el treball en equip.

Les diverses situacions han de propiciar l'exploració, l'acceptació, el respecte i la valoració positiva dels trets característics de les altres persones, sense prejudicis ni estereotips que dificulten la convivència, i s'ha de promoure la igualtat sense tractes diferenciats per raons de sexe, gènere, ètnia o cultura.

2.2.4. Competència específica 4

Mostrar comportaments i actuacions concordes amb el propi benestar físic, mental, social i emocional, de cura de l'entorn pròxim i d'iniciació al consum responsable en situacions habituals de la vida quotidiana

Descripció de la competència

Des d'edats primerenques, l'adquisició d'hàbits saludables i la consciència de les necessitats pròpies contribueixen a la cura del cos i de l'espai i garanteixen el benestar físic, mental, social i emocional.

Les rutines i cures quotidianes donen lloc a situacions que satisfan les necessitats bàsiques dels xiquets i les xiquetes i, a més, permeten anticipar l'organització del temps en la vida quotidiana. Per a dur a terme aquests moments, resulta imprescindible un acompanyament personal i individualitzat, des de l'anticipació i el diàleg mitjançant el gest, la paraula i el tacte. Tot això contribuirà a generar un clima segur en el qual se senta valorat, confiat i protagonista en aquestes situacions perquè pugui créixer sabent que el cos és valuós i s'ha de respectar.

Cal propiciar la col·laboració entre la família i l'escola amb l'objectiu de garantir una coordinació pel que fa a les cures, amb la finalitat d'ajudar els infants en el seu pas de la dependència total a l'autonomia.

Els moments d'higiene ajuden les xiquetes i els xiquets a ser conscients de les necessitats físiques del cos. De manera gradual, al llarg del primer cicle, i mitjançant les cures de la persona adulta, començaran a conèixer la importància d'accions com llavar-se i eixugar-se les mans i la cara, netejar-se el nas, la necessitat de canviar el bolquer o utilitzar el bany en funció dels propis ritmes.

En el segon cicle, l'augment del desenvolupament maduratiu permetrà regular les necessitats i facilitar el control d'esfínters, així com consolidar alguns hàbits com llavar-se, endreçar-se i usar el bany.

També serà important l'organització del temps i dels espais per a la relaxació i el descans. Al llarg de l'etapa, els períodes de somni s'aniran reduint progressivament en funció dels ritmes individuals a mesura que augmenten els dedicats a l'activitat. En aquestes edats, ser capaçs d'identificar i prendre consciència de les necessitats pel que fa al descans, suposa un primer pas per a autogestionar els diversos moments.

La necessitat de moviment pròpia dels infants de l'etapa els ajudarà a obtenir benestar, exploració i descobriment, tant corporal com mental. La utilització d'una roba adequada, còmoda i senzilla per a afavorir el seu aprenentatge i autonomia és un aspecte important que cal tindre en compte.

Per a les xiquetes i els xiquets, el moment de menjar ha de representar una font de plaer i aprenentatge. En el primer cicle és important que puguem observar, tocar, sentir, tastar aliments que els permeten a la fi de l'etapa conèixer els beneficis d'una alimentació saludable. Des de l'escola, s'han de propiciar diverses accions que contribuïsquen a desenvolupar l'autonomia en moments relacionats amb el menjar, com ara beure aigua i utilitzar coberts, hàbits i rituals de neteja abans i després. Tot això, en un context social com l'aula o el menjador escolar, que permeti incorporar els costums i les formes de comportament pròpies de la cultura del seu entorn, però també, considerar-lo un moment de relació entre els seus iguals.

Des de la primera infància, mitjançant la participació en situacions quotidianes diferents que conviden a adoptar comportaments i actituds, tant en l'àmbit escolar com familiar, s'ha de promoure que els infants contribuïsquen a un model de desenvolupament més sostenible en l'entorn més pròxim. Per tant, és important parar atenció a accions vinculades al consum en situacions habituals, com ara evitar tirar el menjar, fomentar el consum d'aliments de temporada i proximitat, reutilitzar els diversos productes i aliments sobrants, aprofitar els embolcalls reutilitzables, disposar de jocs o joguets elaborats amb materials sostenibles, fer un ús responsable que contribuïska a l'estalvi de l'aigua i de la llum, reciclar i reutilitzar els diversos objectes quotidians que poden complir altres funcions o usos.

La utilització de materials en espais compartits permet treballar hàbits per a guardar-los i organitzar-los, així com cuidar-los. Tot això contribuirà a crear espais segurs i un sentiment de benestar.

Per a poder viure situacions de llibertat d'acció i decisió, importants per a desenvolupar l'autonomia, els xiquets i les xiquetes necessiten tindre experiències en què es puguem equivocar i aprendre de l'error. El paper de la persona adulta se centra en el fet que el risc no es convertisca en un perill. Per aquesta raó, s'han d'establir uns límits clars i fermes. Aquests límits es poden establir de manera verbal o mitjançant l'espai, i els han de conèixer els infants per a poder distingir entre el que es pot i no es pot fer en les zones compartides. Amb l'acompanyament del o de la professional d'Educació Infantil s'ha de mostrar les actuacions personals i materials que comporten un cert perill per a si mateix i per a la comunitat, i és a la fi del segon cicle de l'Educació Infantil quan les xiquetes i els xiquets els identifiquen per si mateixos.

La importància que adquireix adoptar hàbits o estils de vida saludables des d'edats primerenques contribueix, en general, a crear models basats en la responsabilitat, tant des del punt de vista personal com social, i dona lloc a una vida sana i feliç.

2.2.5. Competència específica 5

Prendre iniciativa, planificar i seqüenciar la pròpia acció, de manera individual o en grup, amb la finalitat d'afrontar reptes i resoldre tasques o problemes senzills en el context del dia a dia

Descripció de la competència

En aquesta etapa, la curiositat, la iniciativa, la imaginació i la creativitat són característiques pròpies del pensament infantil. Així doncs, en les xiquetes i els xiquets hi ha una disposició a indagar i crear a través de les situacions de la vida quotidiana, que els ajude a organitzar, planificar i resoldre xicotets problemes o reptes derivats de situacions de relació social, de joc o dels diversos projectes d'aprenentatge que es duguen a terme.

Al llarg del primer cicle, mitjançant processos inicialment senzills, manipulatius i posteriorment exploratoris, d'acord amb les necessitats i els interessos que tenen, i segons el seu desenvolupament maduratiu, els infants trobaran solucions o alternatives originals i creatives a les diverses situacions del dia a dia.

Durant el segon cicle, les accions adquiriran complexitat i requeriran més capacitat d'anticipació, planificació i abstracció. Assumir xicotetes responsabilitats en l'aula i participar en tasques col·laboratives que requerisquen un objectiu compartit, ajudarà al fet que els xiquets i les xiquetes empatitzen i valoren les aportacions dels altres i se senten reconeguts dins del grup, alhora que aprenen dels errors de manera constructiva.

Les situacions d'aprenentatge han de propiciar els espais i els temps necessaris en què la manera d'actuar dels infants supose una oportunitat per a materialitzar els pensaments personals o col·lectius. Les actuacions i les responsabilitats contribuiran a una autonomia més àmplia al llarg de l'etapa i permetran dur a terme iniciatives sobre si mateix i l'entorn i establir les seues pròpies metes.

Les experiències que les xiquetes i els xiquets visquen, i especialment, aquelles en què hagen de dissenyar xicotets reptes o resoldre imprevistos, contribuiran a crear representacions mentals que es relacionen entre si, la qual cosa dona lloc a aprenentatges que afavoreixen la planificació d'actuacions futures.

Així doncs, l'autonomia s'ha d'entendre des de les diverses dimensions que permeten actuar, pensar, sentir i ser. Per això, és important deixar que els infants actuen per si mateixos i que els equips educatius o pedagògics acompanyen, ajuden, reforcen i faciliten contextos i situacions significatives d'aprenentatge.

2.3. Connexions

2.3.1 Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les dimensions abordades en les competències de l'àrea 1 estan estretament connectades, ja que totes fan referència a accions relacionades amb el benestar físic, mental i social i l'adquisició d'autonomia, i influeixen, al seu torn, en la construcció de la pròpia personalitat. Les possibilitats que ofereix el coneixement progressiu del cos, present en la competència 1, faciliten el moviment, l'oportunitat de jugar de manera individual i compartida creant vincles amb iguals i adults, tal com s'indica en les competències 2 i 3, mitjançant hàbits i pautes necessàries que permeten afrontar xicotets reptes i problemes de la vida quotidiana, tal com es recull en les competències 4 i 5.

2.3.2. Relacions o connexions amb les altres CE d'altres àrees

Aquesta àrea només adquireix sentit des de la complementarietat amb les altres dues, ja que aquest creixement es produeix en un entorn físic i natural determinat que requereix la utilització de diversos llenguatges i representacions de la realitat.

La connexió amb les competències específiques de l'àrea 2 es produeix perquè el coneixement de les seues possibilitats i limitacions condicionen la presa de decisions autònoma en el seu entorn natural, social i cultural. També s'estableix una relació a través dels conceptes relacionats amb el benestar i la sostenibilitat, ja que en les dues àrees s'afavoreix l'adquisició d'hàbits saludables i ecosocials que possibiliten prendre consciència de models d'actuació responsable en la vida quotidiana.

Pel que fa a les connexions amb l'àrea 3, el desenvolupament de diversos llenguatges requereix les possibilitats que el cos ofereix com a element central que permet la representació i la comprensió de la realitat. Els llenguatges com a instruments per a poder gestionar situacions, planificar-les i dur-les a terme ajuden a regular el pensament propi i a actuar de manera conscient. Al seu torn, l'expressió de sentiments, pensaments, inquietuds i necessitats presents en la vida quotidiana és indissociable de les competències recollides en l'àrea de *Comunicació i representació de la realitat*.

2.3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

Quant a la relació amb les diverses competències clau, cal destacar la connexió amb:

La competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre, ja que comparteix un nombre elevat de característiques amb aquesta àrea i resulta especialment important la iniciació en el reconeixement, l'expressió i el control progressiu de les seues emocions i sentiments, elements essencials per al desenvolupament tant personal com social, amb actituds de comprensió i empatia. D'altra banda, l'escolarització en aquesta etapa suposa també el descobriment d'un entorn diferent del familiar, en el qual s'experimenta la satisfacció d'aprendre en societat, compartir l'experiència pròpia amb altres persones i col·laborar de manera constructiva.

Aquesta àrea també contribueix a la competència ciutadana perquè és la base de l'exercici d'una ciutadania democràtica basada en models positius que afavorisquen l'aprenentatge de valors

com el respecte, l'equitat, la igualtat i la convivència. Per a fer-ho, els xiquets i les xiquetes comencen a integrar en les pràctiques quotidianes, de manera cada vegada més eficaç, recursos personals que fomenten un compromís actiu i els ajuden a interioritzar actuacions socialment compartides, necessàries per a la convivència, i comportaments respectuosos amb elles o ells mateixos, amb els altres i amb el medi.

La competència emprenedora fomenta el pensament creatiu, alternatiu i estratègic, i estimula la curiositat, la iniciativa i la imaginació, la qual cosa suposa una oportunitat per a materialitzar les idees personals o col·lectives. D'aquesta manera, es fomenta la iniciació a l'anàlisi crítica i constructiva de determinats problemes, tasques o reptes. Tots aquests aprenentatges es recullen en les competències de l'àrea.

Pel que fa a la competència en comunicació lingüística, es destaca la relació d'aquesta àrea amb els llenguatges per a poder establir interaccions socials i compartir vivències i assoliments amb iguals i adults.

Al seu torn, cal considerar la relació especial d'aquesta àrea amb la Convenció dels Drets del Xiquet en què es recullen aspectes clau de la vida dels infants que s'han tingut en compte per a la redacció d'aquesta. Al seu torn, els Objectius de Desenvolupament Sostenible, i especialment els que es refereixen a la salut i el benestar, la igualtat de gènere, la reducció de les desigualtats, la producció i el consum responsables, la pau, la justícia i les institucions sòlides, estan presents en les competències específiques de l'àrea, ajustats al moment evolutiu de l'etapa.

2.4. Sabers bàsics

2.4.1 Introducció

Els sabers bàsics seleccionats són els que es requereixen per al desenvolupament de les competències específiques. Es presenten organitzats en dos blocs, si bé estan estretament relacionats.

El primer bloc aborda els elements personals de *la construcció de la identitat i de l'autonomia en relació amb si mateix*. S'hi inclouen sabers vinculats amb el coneixement del cos, el benestar emocional i físic, i també amb la iniciativa, la responsabilitat i el compromís personal en situacions de la vida quotidiana.

El segon bloc tracta de la *construcció de la identitat i de l'autonomia en relació amb els altres*. S'hi especifiquen sabers relacionats amb la capacitat d'establir vincles sans amb altres persones, amb la responsabilitat d'afavorir una convivència basada en valors democràtics i amb el sentiment de pertinença al grup.

2.4.2 Bloc A: construcció de la identitat i l'autonomia en relació amb si mateix.

1r cicle	2n cicle
<ol style="list-style-type: none">1. Parts del cos: característiques individuals i percepció dels canvis físics.2. Joc exploratori, sensorial, simbòlic i motor.3. El moviment lliure en les diverses situacions de la vida quotidiana.4. Control dinàmic: desplaçaments en l'espai i coordinació visomotriu a través del contacte amb objectes i materials.5. Iniciació en el control estàtic: respiració, relaxació, tonicitat i autocontrol.6. Accions relacionades amb les necessitats bàsiques quotidianes d'alimentació, descans i higiene personal en espais no habituals.7. Estratègies per a identificar i evitar situacions de risc i perill.8. Identificació i adequació d'estats emocionals a les diverses situacions: temps d'espera, xicotetes frustracions associades a la satisfacció de necessitats bàsiques i cures.9. Satisfacció pels progressos assolits que generen de seguretat i confiança.10. Accions bàsiques en la resolució de tasques senzilles i reptes amb demanda d'ajuda.11. Xicotetes responsabilitats en jocs, situacions i activitats.	<ol style="list-style-type: none">1. Imatge global i segmentària del cos: característiques individuals i percepció dels canvis físics.2. Autoimatge positiva i ajustada davant dels altres. Identificació i respecte a les diferències.3. Joc exploratori, sensorial, simbòlic, motor i de regles.4. El moviment com a font d'aprenentatge i desenvolupament.5. Control dinàmic: coordinació general, equilibri, coordinació visomotriu. Desplaçaments en diferents espais.6. Control estàtic: respiració, tonicitat, relaxació i autocontrol.7. Estratègies per a desenvolupar la seguretat en si mateix, el reconeixement de les seues necessitats, possibilitats i limitacions.8. Estratègies per a manifestar i regular les necessitats bàsiques en relació amb el benestar personal.9. Participació en els hàbits i les pràctiques sostenibles i responsables relacionades amb l'alimentació, la higiene, el descans, l'autocura i la cura de l'entorn10. Actituds de prudència davant de situacions de risc o perill.11. Estratègies per a compartir pensaments i planificar accions que ajuden a resoldre un problema o una tasca de manera creativa en situacions de la vida quotidiana.12. Seguretat i confiança en les pròpies possibilitats d'aprenentatge i satisfacció pels progressos aconseguits.13. Compromís en jocs, situacions i activitats.

2.4.3. Bloc B: construcció de la identitat i l'autonomia en relació amb els altres

1r cicle	2n cicle
<ol style="list-style-type: none"> 1. La transició del grup familiar al grup social de l'escola. 2. Interés a conèixer altres persones. 3. Vinculació afectiva amb les persones de referència. 4. Les primeres organitzacions socials i grups de pertinença: la família, la casa i l'escola. 5. Estratègies per a proposar, comunicar experiències i participar activament en situacions de la vida quotidiana i gestionar possibles conflictes. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. La transició del grup familiar al grup social de l'escola. 2. L'amistat com a element de protecció, de prevenció de la violència i de desenvolupament de la cultura de la pau. 3. Fórmules de cortesia i interacció social positiva. 4. Sentit de pertinença al grup i relacions amb les persones del seu entorn. 5. Les primeres organitzacions socials: la família, la casa, l'escola i altres grups socials. Característiques, funcions i relacions. 6. Estratègies per a la resolució pacífica i dialogada de conflictes sorgits en les interaccions amb els altres. 7. Pautes bàsiques de convivència que incloguen el respecte a les diferències i la igualtat de gènere. 8. Estratègies per a proposar, comunicar i participar activament en la presa de decisions de situacions de la vida quotidiana.

2.5. Criteris d'avaluació

1r cicle	2n cicle
<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificar les parts del cos, les seues possibilitats i les característiques de manera global. 2. Mostrar acceptació i respecte pel propi cos i el dels altres. 3. Explorar amb interès i prudència l'entorn a través del moviment lliure. 4. Expressar necessitats bàsiques i preferències amb persones diferents del context familiar. 5. Manifestar i identificar emocions bàsiques. 6. Establir relacions de confiança amb les persones pròximes. 7. Reproduir conductes i situacions 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificar i controlar les parts del cos, les seues possibilitats, les limitacions i característiques, de manera global i segmentària. 2. Identificar i acceptar les diferències entre el propi cos i el dels altres. 3. Adequar el moviment del cos a les particularitats i característiques de cada situació. 4. Ser conscient i expressar les necessitats personals bàsiques amb persones adultes de l'entorn pròxim. 5. Expressar i compartir amb adults i iguals pensaments, inquietuds, preferències i emocions d'un mateix.